

DEBRECENI ÍTÉLŐTÁBLA

Pf.II.20.993/2017/4. szám

A Debreceni Ítéltábla a dr. Székely Gábor ügyvéd ügyintézője mellett eljáró Dr. Székely Gábor Ügyvédi Iroda (cím) által képviselt felperes neve (cím) felperesnek - a dr. Bihary Tibor ügyvéd ügyintézője mellett eljáró Bihary, Balassa és Társai Ügyvédi Iroda (cím) által képviselt I.rendű alperes neve (cím) I. rendű és a jogi képviselővel nem rendelkező II.rendű alperes neve (cím) II. rendű alperesek ellen szerződés érvénytelenségének megállapítása iránt indított perében a Debreceni Törvényszék 10.P.20.319/2016/22. szám alatti ítélete ellen az alperes által 23. sorszám alatt benyújtott fellebbezés folytán - tárgyaláson kívül - meghozta a következő

ítéletet:

Az ítéltábla az elsőfokú bíróság ítéletét megváltoztatja, a keresetet elutasítja, mellőzi az I. rendű alperes kötelezését perköltség megfizetésére.

Kötelezi a felperest, hogy 15 napon belül fizessen meg az I. rendű alperesnek 124 200 (Egyszázhuszonnégyezer-kettőszáz) forint mindkét fokú perköltséget.

Ez ellen az ítélet ellen nincs helye fellebbezésnek.

Indokolás

A felperes és II. rendű alperes, mint adósok, I. rendű alperes, mint kölcsönnyújtó 2007. augusztus 17. napján hitelkiváltási és szabad felhasználási célú kölcsönszerződést kötöttek. A kölcsönnyújtó a szerződés I/A. pontja szerint hitelkiváltási célra az adós részére 39 800 svájci frank összegű kölcsönt folyósított forintban, legfeljebb 5 372 254 forint erejéig 240 hónap futamidőre, míg a szerződés I/B. pontja szerint szabad felhasználású hitelként további 4 137 svájci frank összegű kölcsönt folyósított forintban, legfeljebb 558 497 forint erejéig szintén 240 hónap futamidőre, az adósok pedig vállalták ezen kölcsönök szerződés szerinti visszafizetését.

A kölcsönszerződés II. pontja tartalmazta a kölcsönszerződésre vonatkozó általános rendelkezéseket. Ennek 5.1. pontjában a felek megállapodtak abban, hogy a kölcsönnyújtó jogosult a kölcsönszerződést azonnali hatállyal felmondani és az adós kölcsönnyújtóval szemben valamennyi tartozását azonnal lejárttá tenni, többek között abban az esetben, ha a kölcsönre nyújtott biztosítékok értéke a kölcsönnyújtó megítélése szerint jelentősen csökken, s a csökkenés olyan mértékű, hogy az a biztosított követelések kielégítését veszélyezteti és ezzel összefüggésben az adós nem vagy késedelmesen teljesíti pótfedezet nyújtási kötelezettségét.

A kölcsönszerződés biztosítékát képezte a H., zártkert ...1/14 helyrajzi szám alatti ingatlanra alapított jelzálogjog.

A felperes és a II. rendű alperes kölcsöntartozását végtörlesztéssel rendezte, a perbeli kölcsönszerződés ekként megszűnt.

A felperes módosított keresetében annak megállapítását kérte, hogy a kölcsönszerződés II. általános részének 5.1. pont (5) bekezdése semmis, az a megkötésétől kezdődően a felekre vonatkozóan kötelezettséget nem keletkeztet, kérte a fentiek túrására kötelezni II. rendű alperest.

Állította, hogy a támadott szerződési rendelkezés alapján I. rendű alperes egyoldalúan jogosult azt megállapítani, hogy milyen értékcsökkenés esetében kell a biztosított követelés kielégítését veszélyben lévőnek tekinteni, a zálogtárgy értékét, a pótfedezet nyújtási kötelezettség határidejét és mértékét egyoldalú hatalmassággal jogosult meghatározni: a szerződéses rendelkezés a 18/1999. (II.5.) Kormányrendelet 1. § (1) bekezdés a) és b) pontjába, valamint 2. § f) pontjába ütközik. Hivatkozott továbbá a 93/13. EKG rendelet 6. cikk (1) bekezdésére, a 14/2011. (III.9.) PM rendelet 2. § (1) bekezdés 4. és 11. §-aira, továbbá a hitelintézetekről és pénzügyi vállalkozásokról szóló 1996. évi CXII. törvény (Hpt.) 11. § (1) bekezdésére is.

Az I. rendű alperes a kereset elutasítását kérte, mivel a szerződés ezen pontja a szerződéskötéskor hatályos Ptk. szövegével megegyező, így az érvénytelen nem lehet. Állította továbbá, hogy a Polgári perrendtartásról szóló 1952. évi III. törvény (Pp.) 123. §-ában meghatározott megállapítási kereset előterjesztésére irányadó feltételek nem állnak fenn, mivel a kölcsönkötelelem végtörlesztéssel megszüntetésre került. Álláspontja szerint a támadott szerződési kikötés nem ütközik a 18/1999. (II.5.) Kormányrendeletben foglaltakra.

A II. rendű alperes érdemi ellenkérelmet nem terjesztett elő.

Az elsőfokú bíróság ítéletében megállapította, hogy a peres felek között 2007. augusztus 17. napján létrejött 91522643-00017398 és 91522643-00017408 számú kölcsönszerződések II. általános részének 5.1. pontjának (5) bekezdése érvénytelen és az a szerződés létrejöttétől kezdődően a felekre vonatkozóan kötelezettséget nem keletkeztet. Kötelezte a II. rendű alperest a fentiek túrására. Kötelezte továbbá az I. rendű alperest, hogy 15 nap alatt fizessen meg a felperesnek 100 000 forint perköltséget.

Ítéletének indokolásában megállapította, hogy a létrejött szerződés fogyasztási kölcsönszerződés, a Polgári törvénykönyvről szóló 1959. évi IV. törvény (Ptk.) 239/A. §-ára alapított felperesi kereset tekintetében pedig nem volt annak jelentősége, hogy a kereset megfelel-e a Pp. 123. §-ában meghatározott feltételeknek.

Megállapította, hogy a szerződés szövege egy lényeges pontban eltér a Ptk. 525. § (1) bekezdés c) pontjától, mivel tartalmazza a „kölcsönnyújtó megítélése szerint” kitételt, mely szerződési kikötés kizárólag az I. rendű alperest jogosítja fel annak értelmezésére, hogy a kölcsönre nyújtott biztosítékok értéke mikor tekinthető jelentősen csökkentnek, így az a 18/1999. (II.5.) Kormányrendelet 1. § (1) bekezdés a) pontjába ütközik.

Megállapította, hogy a szerződés e pontja ugyanakkor nem ütközik a rendelet 1. § (1) bekezdésének b) pontjába, mivel az nem a kölcsöntartozás megfizetésére vonatkozik. Nem ütközik továbbá a rendelet 2. § f) pontjába sem, mert nem olyan feltételről van szó, mely a felperes teljesítését I. rendű alperes akaratán múló feltételtől tenné függővé, hiszen a felperes már teljesített. A támadott szerződési kikötés az I. rendű alperes javára kikötött egyoldalú szerződésmódosítási jogot nem tartalmaz, a jogvita megítélése szempontjából irreleváns, hogy az I. rendű alperest a hitelfedezet értékelésére vonatkozóan mely kötelezettségek terhelik.

A perköltségről a Pp. 78. § (1) bekezdése, valamint a 32/2003. (VIII.22.) IM rendelet 3. § (3) bekezdése és az illetékekről szóló 1990. évi XCIII. törvény (Itv.) 42. § (1) bekezdés a) pontja alapján rendelkezett.

Az alperes fellebbezésében az elsőfokú bíróság ítéletének megváltoztatását és a felperes kereseti kérelmének elutasítását kérte elsődlegesen, másodlagosan kérte az elsőfokú ítélet hatályon kívül helyezését és az elsőfokú bíróság újabb tárgyalásra és újabb határozat hozatalára utasítását. Állította, hogy a hivatkozott szerződési rendelkezés kizárólag a Ptk. 525. § (1) bekezdés c) pontjában foglalt törvényi rendelkezést ülteti át a szerződésbe, ezért az a Ptk. 209. § (6) bekezdése alapján nem minősülhet tisztességtelennek. A „kölsönnyújtó megítélése szerint” kiegészítés nem jelent többlet-rendekezt a Ptk.-hoz képest, az I. rendű alperes részére többletjogokat nem biztosít, hiszen a biztosíték értékének csökkenését a Ptk. rendekeztése szerint is a hitelnyújtó ítéli meg. Amennyiben a felek ezt a kikötést nem foglalják be a szerződésbe, akkor is ugyanezen jog, ugyanezen tartalommal illetné meg az I. rendű alperest a kölcsönszerződés alapján.

A szerződéses rendelkezés nem ütközt a 18/1999. (II.5.) Kormányrendelet 1. § (1) bekezdés a) pontjába, hiszen ez a támadott bekezdés esetében nem releváns, ugyanis ez a szerződés értelmezésére a hitelezőt nem jogosítja fel.

A felperes fellebbezési ellenkérelmében - annak tartalma szerint - az elsőfokú ítélet helybenhagyását kérte, lényegében az elsőfokú bíróság ítéletének helyes indokai alapján. Kérte az I. rendű alperes perköltségben való marasztalását. Hangsúlyozta, hogy a kikötés az I. rendű alperest jogosítja fel a támadott szerződési rendelkezés értelmezésére, ugyanis az I. rendű alperes határozza meg azon feltételek és vizsgálatok körét és módszerét, amelyeknek alapján megítélését kialakítja.

A II. rendű alperes fellebbezési ellenkérelmet nem terjesztett elő.

Az ítélőtábla az I. rendű alperes fellebbezését a Pp. 256/A. § (1) bekezdés f) pontja alapján tárgyaláson kívül bírálta el.

A fellebbezés alapos.

Az I. rendű alperes másodlagos fellebbezése az ítélet hatályon kívül helyezésére irányult, azonban ennek indokát az I. rendű alperes fellebbezésében nem adta. Az elsőfokú eljárás során lényeges eljárási szabálysértés nem történt, az elsőfokú bíróság a per eldöntéséhez szükséges mértékben a tényállást felderítette, a felderített tényállás alapján a felperes kereseti kérelme vonatkozásában megalapozott döntés hozható, erre tekintettel az elsőfokú ítélet hatályon kívül helyezésének sem a Pp. 252. § (2), sem (3) bekezdésében meghatározott feltételei nem állnak fenn.

Az elsőfokú bíróság helytállóan állapította meg, hogy a felperes keresetével támadott szerződési rendelkezés nem ütközt a 18/1999. (II.5.) Kormányrendelet 1. § (1) bekezdés b) pontjába, illetőleg 2. § f) pontjába, az itt kifejtetteket az ítélőtábla megismételni nem kívánja. Nem osztotta azonban az ítélőtábla az elsőfokú bíróság álláspontját a keresettel támadott szerződési kikötés rendelet 1. § (1) bekezdés a) pontjába ütközésével kapcsolatban az alábbiak miatt.

A Ptk. 209. § (5) bekezdése szerint nem minősülhet tisztességtelennek a szerződési feltétel, ha azt jogszabály állapítja meg vagy jogszabály előírásának megfelelően határozzák meg.

A fogyasztói kölcsönszerződésben a pénzügyi intézmény által alkalmazott általános szerződési feltételben szereplő egyoldalú szerződésmódosítási jog tisztességtelenségéről szóló 2/2012. (XII.10.) PK vélemény 3. pontja szerint az olyan feltétel tisztességtelensége, melynek tartalmát

jogszabály kimerítően (taxative) határozza meg, a bíróság által nem vizsgálható. Ha azonban a kógens keretszabályt a felek rendelkezési joga tölti meg tartalommal, vagy ha a felek a dispozitív jogszabályi rendelkezésektől eltérnek, az ilyen feltétel tisztességtelensége vizsgálható. Ezen elv azonban nemcsak az egyoldalú szerződésmódosítási jog tisztességtelenségének, hanem az egyéb általános szerződési feltételekben szereplő szerződési kikötés tisztességtelenségének vizsgálata során is alkalmazható. Amennyiben tehát a felek a szerződésükben a dispozitív jogszabályi rendelkezésektől érdemben eltérnek, úgy az ilyen feltétel tisztességtelensége már vizsgálható. Nem tekinthető ugyanakkor a dispozitív jogszabályi rendelkezésektől történő eltérésnek az az eset, ha a felek a jogszabályi rendelkezést nem szó szerint, hanem annak megfelelő tartalommal, ám más szövegezéssel emelik a szerződésükbe. A bíróságnak e körben tehát elsődlegesen azt kellett vizsgálni, hogy a felek szerződésének II/5.1. pontja (5) bekezdése eltér-e az egyébként dispozitív rendelkezéseket tartalmazó Ptk. 525. § (1) bekezdés c) pontjában foglaltakról.

A Ptk. 525. § (1) bekezdés c) pontja szerint a hitelező azonnali hatállyal felmondhatja a kölcsönt, ha a kölcsönre nyújtott biztosíték értéke jelentősen csökken és azt az adós a hitelező felszólítására nem egészíti ki. Ahogyan az elsőfokú bíróság is megállapította, a keresettel érintett szerződési kikötés a jogszabály szövegétől annyiban tér el, hogy tartalmazza „a kölcsönnyújtó megítélése szerinti” kitélt akként, hogy „ha a kölcsönre nyújtott biztosítékok értéke a kölcsönnyújtó megítélése szerint jelentősen csökken, s a csökkenés olyan mértékű, hogy az a biztosított követelések kielégítését veszélyezteti” van lehetőség a szerződés azonnali hatályú felmondására. A jogszabályi rendelkezés a felmondás két együttes konjunktív feltételét adja, egyrészt a szolgáltatott biztosíték értéknek jelentős csökkenését, valamint ezen túlmenően a hitelező felszólításra történő kiegészítés elmaradását. Az értékcsökkenés mértékét a jogszabályi rendelkezés ugyanakkor csak annyiban határozza meg, hogy kizárólag a jelentős értékcsökkenés esetén van lehetőség az azonnali hatályú felmondásra. A felmondási ok indoka az, hogy sérelmet szenved a hitelező érdeke, biztonsága. Az, hogy mi tekinthető a biztosíték értéke jelentős csökkenésének az adott eset összes körülményeire tekintettel határozható meg, arról a jogszabály rendelkezése alapján is elsősorban a zálogjogosult jogosult véleményt nyilvánítani. A zálogjogosult rendelkezési joga ugyanakkor e tekintetben nem korlátlan, amennyiben a biztosíték értékcsökkenése nem jelentős, ám ennek ellenére a biztosíték kiegészítésének elmulasztása miatt a hitelező a kölcsönszerződést azonnali hatállyal felmondja, úgy vele szemben jogvita kezdeményezhető.

A kereset elbírálása során ugyanakkor nem kizárólag a Ptk. 525. § (1) bekezdés e) pontjára, hanem a törvény egyéb rendelkezéseire is figyelemmel kell lenni. E körben veendő figyelembe a Ptk. 261. § (2) bekezdése is, melynek rendelkezése szerint a zálogjogosult csupán akkor jogosult a zálogtárgy helyreállítását vagy a veszélyeztetés mértékének megfelelő biztosíték adását követelni, ha a zálogtárgy állagának romlása, illetve értékének romlása a követelés kielégítését veszélyezteti. A követelés kielégítésének veszélyeztetettsége objektív feltétel, az mérhető, vizsgálható, a felek, így a zálog-kötelezettek által is vitássá tehető.

A Ptk. rendelkezései, a 261. § (2) bekezdése, valamint 525. § (1) bekezdés c) pontja, tehát arra az esetre teszik lehetővé a hitelező részére a jelzálog, mint biztosíték kiegészítésének követelését, ha annak értéke jelentősen, a követelés kielégítését veszélyeztető módon csökken. Amennyiben az adós ennek nem tesz eleget, úgy a jogszabály lehetőséget teremt a kölcsönszerződés azonnali hatályú felmondására.

Lényegében ugyanezen rendelkezést tartalmazza a felek kölcsönszerződésének támadott rendelkezése, amely az azonnali felmondás gyakorolhatóságához hármas feltételt állít. Előírja a kölcsönre nyújtott biztosíték értékének kölcsönnyújtó megítélése szerinti jelentős csökkenését, mely valóban tartalmaz szubjektív, a hitelező megítélésétől függő elemet - a Ptk. idézett rendelkezésével egyezően. E mellett azonban további feltételként állítja, hogy a csökkenés olyan mértékű legyen,

amely a biztosított követelés kielégítését veszélyezteti. Harmadlagos feltételként állítja, hogy az adós ne vagy késedelmesen teljesítse pótfedezet nyújtási kötelezettségét. A szerződési rendelkezés szerint tehát a hitelező szubjektív megítélése nem elegendő, a kielégítés veszélyeztetettségének, mint objektív feltételnek is fenn kell állnia. A szerződési rendelkezés helyes értelmezése szerint az azonnali hatályú felmondás jogát a hitelező akkor gyakorolhatja, ha a nyújtott biztosíték értékének csökkenése a követelés kielégítését veszélyezteti, és e mellett az értékcsökkenés a kölcsönnyújtó szerint is jelentős. A rendelkezés ekként tartalma szerint megfelel a Ptk. 261. § (2) bekezdésében és Ptk. 525. § (1) bekezdés c) pontjában foglaltaknak, ekként ezen szerződési kikötés tisztességtelensége a Ptk. 209. § (5) bekezdése szerint nem volt vizsgálható.

Megjegyzi az ítéletábra, hogy amennyiben a szerződéskötés tisztességtelensége vizsgálható lenne, az akkor sem ütközne a rendelet 1. § (1) bekezdés a) pontjába, éppen arra figyelemmel, hogy nem csupán az I. rendű alperest, mint kölcsönnyújtót jogosítja fel annak megítélésére, hogy a nyújtott biztosíték értéke jelentősen csökkent-e, hanem emellett objektív feltételt is állít az azonnali hatályú felmondás gyakorolhatóságához, méghozzá azt, hogy a csökkenés olyan mértékű legyen, hogy az a biztosított követelések kielégítését veszélyeztesse. Ezen feltétel a kölcsönnyújtó szubjektív megítélésétől függetlenül bárki számára vizsgálható, ellenőrizhető, ennek fennállása megfelelő bizonyítás lefolytatását követően egyértelműen megállapítható, azaz nem jogosítja fel az I. rendű alperest, mint hitelezőt a szerződés bármely feltételének egyoldalú értelmezésére.

Az ítéletábra mindezekre tekintettel az elsőfokú bíróság ítéletét a Pp. 253. § (2) bekezdése szerint megváltoztatta, a felperes keresetét elutasította.

A felperes teljes egészében pervesztes lett, ezért a Pp. 78. § (1) bekezdése alapján viselni köteles saját peres eljárással felmerült költségeit, valamint köteles megfizetni az ellenérdekű fél perrel felmerült költségeit is.

Az ítéletábra az I. rendű alperes perköltségeként vette figyelembe az általa lerótt 48 000 forint fellebbezési illetéket, továbbá az őt képviselő ügyvéd munkadíját. Ez utóbbi mértékét a 32/2003. (VIII.22.) IM rendelet 3. § (3) bekezdése szerint állapította meg az elsőfokú eljárásban 50 000 forint, míg a másodfokú eljárásban a 3. § (5) bekezdésére is figyelemmel 10 000 forint összegben, mely után általános forgalmi adót is figyelembe vett, mindösszesen így mindkét fokú perköltségként az ítéletábra 124 200 forint megfizetésére kötelezte a felperest.

A II. rendű alperes a perben érdemi nyilatkozatot nem tett, ezért részére az ítéletábra perköltséget nem állapított meg.

Debrecen, 2018. január 30.

Dr. Csiki Péter s.k. a tanács elnöke, Dr. Gárdosi Judit s.k. előadó bíró, Dr. Veszprémy Zoltán s.k. bíró

A kiadmány hitelül:

- kiadó -